

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ЖАҲОН ТАРИХИ КАФЕДРАСИ

ЖАҲОН ТАРИХИНИНГ ДОЛЗАРЪ МУАММОЛАРИ

МАВЗУСИДАГИ RESPUBLIKA MIQËСИДАГИ ОНЛАЙН
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН

МАТЕРИАЛЛАРИ

БУХОРО – 2020

ЖАҲОН ТАРИХИНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

4. Есикова Е.В. Характеристики паломнического туризма // Вестник Воронежский институт высоких технологий. 2017 г. № 1(20).162.
5. Нуртазина Н.Д. Религиозный туризм в Казахстане: история и современные проблемы // Современные проблемы сервиса и туризма. №4 / 2009. -С.32.
6. Христов Т.Т. Религиозный туризм. –М.: АСАДЕМА.2005.-С.9.
7. Квартальнов В. А. Культурный туризм во имя мира и развития: вступление в XXI век // Культурный туризм для мира и развития: Сб. докл. и тез. междуна. науч. конф. – М.,2000.-С.19.
8. Бугрий Е.В. Некропольный туризм: зарубежный опыт //tourlib.net.
9. Сенин В.С. Организация международного туризма: учеб. / Сенин В.С. М.: Финансы и статистика, 2003. 400 с.
10. Основные виды туризма: учебно-методическое пособие для высшего профессионального образования / Е.Н. Артемова О.Г. Владимирова. – Орел: ФГБОУ ВПО «Госуниверситет - УНПК», 2015. – С.86; Панченко С.А. Культурологические аспекты паломничества // International Science Project. - 2017. - №4. - С.67.
11. Панченко С.А. Культурологические аспекты паломничества // International Science Project. - 2017. - №4. - С.68.

XX АСР БОШЛАРИДА БУХОРО АМИРЛИГИ АҲОЛИСИНИНГ ҲАЖ ЗИЁРАТИ

Айматова З.Ғ

БухДУ, Жаҳон тарихи кафедраси ўқитувчиси

XX аср бошларида Бухоро амирлигидаги зиёратчилар манзилларига асосан турк, юнон, форс флоти кемаларида етиб боришган. 1901 – 1903 йилларда зиёратчилар Макка ва Мадинага юнон кемаларидан “Элли”, “Термес” ларда ва турк кемаси “Абдул Қодир”да етиб борганлиги ҳақида маълумотлар мавжуд. Ўша пайтда зиёратчилар хизматида рус флотининг “Олег” номли кемаси ҳам бўлган. “Термес” номли юнон кемасида 1901 йилнинг 1 июнида Макка ва Мадина ҳажи зиёратидан Одесса портига қайтиб келган Бухоро амирлиги фуқароларидан 9 киши ҳақида маълумот берилди.

Ҳаж зиёратига борган бухоролик мусулмонларнинг сафар пайтида вафот этиб қолиши, бедарак йўқолиши, йўлтўсар ва қароқчилар томонидан таланиши, ёки амирликка қайтмай, Арабистонда ва бошқа Шарқнинг бирон-бир мамлакатада муқим яшаб қолишлари билан боғлиқ маълумотлар ҳам тўплаб борилган. 1902 йилнинг 30 августида Одесса портидаги карантин округи бошлиғи Моссанский томонидан Бухоро амирлиги Россия сиёсий агенти номига юборилган хабарда: “Бухоро фуқаролари бўлган Одилбой Фозилбоев ва Бекмуродбой Боймуродбоевлар Макка ҳажидан қайтиб келаётганларида “Абдул Қодир” номли турк кемаси капитанининг маълумотича, Сувайиш каналидан Феодосияга қараб йўлга чиқилган пайтда вафот этишган. Уларнинг жасадлари денгизга ташланган, вафот этганлардан ҳеч қандай пул ва қимматбаҳо буюм қолмаганлиги маълум қилинади. Иккинчи бир ҳаж сафарига вафот этганлар билан боғлиқ ҳужжатда: 1904 йилда Жидда шаҳрида вафот этган ҳожилардан Ойгулой Қобулбой қизи, Худоберди Раҳимберди ўғли, Остонқул Дубилбой ўғли, Ҳошим Абдулазиз ўғли, Ҳожи Худоберди Раҳмонберди ўғли, Тўхтамурод Абдулолиқ ўғли, Хожихон Мурод Сўфи Ҳақберди ўғли, Ҳожи Аҳмад Шарифбой ўғли сингари 8 кишининг исми – шарифи қайд қилинади.

Бухоро амирлигининг Қушбегиси ва Бухородаги рус сиёсий агентига 1907 йил 17 мартда йўлланган маълумотномада: “Бухоро фуқароси Хўжа Абдураҳим Орифбоев Макка ҳажидан қайта туриб касалланиб қолган. Қрим – Кама (Феодосия)да даволанган. Орифбоев соғайганидан сўнг, ўз ҳамроҳлари билан Севастополга қараб йўлга чиққан, улар ушбу шаҳардан Ростов шаҳрига етиб келишган. Ростовда йўқолиб қолган Орифбоевни излаган дўстларидан бири Туркия фуқароси Аҳмад афанди Ҳожи Ҳасанов рус жандармларидан битта зиёраччи поезд остида қолиб, оёғидан ажралганлиги, унинг ташқи белгилари баланд бўйли, қора соқоли, оқ саллали, сарт (ўзбек) эканлиги ҳақида маълумотнома олган. Орифбоевнинг қариндошларига ушбу маълумотномани кўрсатиш ва Жиддадаги рус ваколатхонасида 400 сўм миқдорида маблағи сақланаётганлигини хабар бериш сўралади. Чор Россиянинг мустамлакачилик сиёсати ҳамда икки ёқлама зулм ва бошқа сабабларга кўра Макка ва Мадина ҳажи зиёратига кетган айрим бухороликлар ортларига қайтишмаган.

Файзуллаева М.Ҳ. Антропология оламида инсон ва таом	59
Орзиев М.З. Туркистон ва Бухорода Эрон матбуотининг тарқалиши (XX аср бошлари).....	63
Джураев Ҳ. Х. Араб ёзувидаги нодир қўлёзма манбаларни моддий-техник маълумотларига қараб таҳлил этишнинг долзарблиги	68
То'райева Г. В. O'рта osiyoning moddiy madaniyati va san'ati tarixini o'rgangan arxeologik ekspeditsiyalar	72
То'райев А. I. Buxoro vohasiga ko'chib kelgan turkmanlarning oila-nikoh munosabatlari.....	75
Ахматов А. Ўзбек матбуотида иккинчи жаҳон урушининг ёритилиши	78
Маҳаммадиева С. Марказий осиенинг ўрта асрларда аҳолиси ва этник таркибининг ўрганилиши.....	81
Tilavova Sh.S. Amir Shohmurod faoliyati davrida Buxoro amirligida ijtimoiy- iqtisodiy va siyosiy hayot.....	87
Раджабов О. XIX аср Британия тарихшунослигида “Катта ўйин” масаласи ва либерал тарихшунослик	92
Sharipov U.O. Qayumov T.T. Jahon tarixi fani mavzularini o'tishda innovatsiya (Ilmiy tadqiqot yangilik)larni joriy etishning amaliy ahamiyati	97
Хомиджонова М. Некоторые суждения о возникновении науки антропологии	101
2-ШЎЪБА ЖАҲОН ЦИВИЛИЗАЦИЯСИ ВА МАРКАЗИЙ ОСИЁ: ТАРИХ ВА ҲОЗИРГИ ЗАМОН	
Иноятгов С. Жаҳоний шухрат соҳиби: шоир, матбуотчи, табиб ва жаҳонгашта сайёҳ.....	109
Jaimee K. Who are the shaybanids?.....	114
Рашидов О.Р. Маҳмуд Аз-Замахшарий илмий меросининг жаҳон тамаддунига қўшган ҳиссаси.....	121